duiding

VLM: Enkel bij performante werking is mestverwerking oplossing voor hoge mestproductie

duiding

Mestverwerking biedt een oplossing voor de hoge mestproductie in Vlaanderen, maar dan moet de sector wel performant werken. Vandaag zijn er nog te veel problemen bij de mestverwerkingsinstallaties. Dat zegt de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) na het gerechtelijk onderzoek naar mestfraude. Met aangescherpte controles door de invoering van debietmeters en het faciliteren van innovatieve ontwikkelingen om meststoffen uit dierlijke mest te recupereren, wil VLM daar verandering in brengen.

12 FEBRUARI 2021 – LAATST BIJGEWERKT OM 16 FEBRUARI 2021 10:38

Lees meer over:
mest

VLM nam zijn diensten Handhaving en Bedrijfsdoorlichting van de Mestbank deel aan de actie van het parket van Antwerpen “waarbij een netwerk rond mestfraude werd opgerold”. De dienst is zeer tevreden dat na vele maanden van volharding deze illegale praktijken aan het licht zijn gekomen. “Valsspelers ondermijnen de inspanningen van landbouwers, mestvoerders en mestverwerkers die wel volgens het boekje werken en alles in het werk stellen om tot een betere waterkwaliteit te komen”, klinkt het.

Toch wil de overheidsdienst tekst en uitleg geven bij het fenomeen van mestverwerking in Vlaanderen. “Bij de voorstelling van het jaarlijkse Mestrapport begin januari in de Commissie Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie van het Vlaams Parlement hebben we de twee meest in het oog springende oorzaken voor de slechte waterkwaliteit benoemd: het niet respecteren van de bemestingsregels en de problemen bij de mestverwerkingsinstallaties”, zegt VLM.

Waarom heeft Vlaanderen mestverwerkingsinstallaties?

Bij de start van de Europese Nitraatrichtlijn in 1991 en de daaruit voortvloeiende mestdecreten werd al snel duidelijk dat een duurzame oplossing moest gezocht worden voor het mestoverschot. In 2001 kon er naar schatting aar 65 procent van de in Vlaanderen geproduceerde mest oordeelkundig op de Vlaamse akkers gevoerd worden. “Om dat nutriëntenoverschot weg te werken, werd mestverwerking een belangrijke pijler van het mestbeleid. Het werd zelfs een onmisbare tak binnen de landbouwsector. Vlaanderen vervulde op vlak van mestverwerking zelfs een pioniersrol in Europa”, luidt het.

In 2019 telde Vlaanderen 156 mestverwerkingsinstallaties die de dierlijke mest verwerken die niet op de Vlaamse landbouwgronden terecht kan. De meest toegepaste mestverwerkingstechniek is de zogenaamde 'biologie', al dan niet in combinatie met andere technologieën. Vandaag werken 116 van de 156 installaties met deze techniek waarbij bacteriën ammoniak naar nitraat omzetten, in aanwezigheid van zuurstof. Tijdens de denitrificatie wordt nitraat in afwezigheid van zuurstof op zijn beurt omgezet in het milieuneutrale stikstofgas.

Er zijn ook 40 vergistingsinstallaties, waarvan er 26 installaties bijkomende technieken toepassen op het eindproduct om tot een totaalverwerking te komen. Verder wordt er op 38 installaties aan compostering gedaan.

Hoe weet de Mestbank hoeveel mest wordt verwerkt?

De mestverwerkingsinstallaties krijgen van de Mestbank mestverwerkingscertificaten voor de hoeveelheid stikstof uit Vlaamse dierlijke mest die ze verwerken. Ook wanneer landbouwers hun mest exporteren, krijgen ze zo'n certificaten van de Mestbank. Met deze mestverwerkingscertificaten kunnen landbouwbedrijven die een verwerkingsplicht hebben, bewijzen dat ze voldoen aan deze mestverwerkingsplicht.

In 2019 heeft de Mestbank mestverwerkingscertificaten uitgereikt voor in totaal 40,2 miljoen kilo stikstof uit dierlijke mest, voor verwerking en export samen. "Als we naar de evolutie kijken, zien we van 2007 tot 2017 een stijging van de hoeveelheid mest die verwerkt werd", legt VLM uit. "De afname vanaf 2018 is volledig te verklaren doordat de mest vanaf dan met correctere (vaak lagere) inhoudswaarden werd aangevoerd door een aanpassing in de regelgeving. Want als we kijken naar de hoeveelheid mest die door de landbouwers naar de mestverwerkingsinstallaties werd gebracht, zien we ook in 2018 en 2019 een stijging.

> **"We hebben dikwijls ernstige bedenkingen over de correctheid van de mestsamenstellingen, mestsoorten en volumes die op de documenten en aangiftes van de mestverwerkers staan**
>
> Mestbank

Welke problemen doen zich voor bij mestverwerkingsinstallaties?

De vaststelling dat in 2019 bij 16 mestverwerkingsbedrijven een doorlichting werd uitgevoerd en dat bij 15 bedrijven maatregelen werden opgelegd, deed in de Commissie Leefmilieu vragen rijzen bij de correctheid van de cijfers over de mestverwerkingscertificaten. On in 2020 werden mestverwerkers doorgelicht. Op basis van 23 doorlichtingen werden bij 13 bedrijven maatregelen opgelegd, bij 2 werden geen maatregelen opgelegd en bij de overige 8 bedrijven loopt het onderzoek nog.

De problemen die de diensten Handhaving en Bedrijfsvoorlichting van VLM vaststellen, hebben onvermijdelijk een negatieve impact op de waterkwaliteit, zo luidt het. Het gaat dan bijvoorbeeld om incidenten waarbij grote volumes mest kunnen ontsnappen.

“Soms is de oorzaak nalatigheid. Zeker de installaties die ouder zijn of waarin niet tijdig wordt geïnvesteerd, vormen daarbij een risicogroep. Maar soms gaat het over opzettelijke lozing”, aldus de Mestbank.
Er kunnen ook omgevingscontroles uitgevoerd worden op mestverwerkingsinstallaties. De aanleiding kan een melding van derden zijn, maar ook een vraag van de politie of het toevallig ontdekken van calamiteiten bij het nemen van meststalen door de toezichthouders. Bij de 32 omgevingscontroles die in 2019 werden uitgevoerd, werd 14 keer een inbreuk vastgesteld. In 2020 werd in 41 procent van de omgevingscontroles een inbreuk vastgesteld. Soms gaat het om ernstige inbreuken, zoals het lozen van effluent door bewuste nalatigheid van de eigenaar, scheuren in het effluentbekken of lekkages. “Die worden streng gesanctioneerd via een proces verbaal”, klinkt het.

0

inbreuken bij omgevingscontroles in 2019

0

inbreuken bij omgevingscontroles in 2020

“Maar dat is helaas niet het enige probleem. Het blijft voor onze doorlichters een grote uitdaging om mestverwerkers de regels te doen naleven bij het correct aangeven van de mest die verwerkt wordt. Zo hebben ze dikwijls ernstige bedenkingen over de correctheid van de mestsamenstellingen, mestsoorten en volumes die op de documenten en aangiftes van de mestverwerkers staan”, meent de Mestbank. Zo zien de toezichthouders meer dan eens dat de werkelijk aanwezige volumes en de volgens de documenten aanwezige volumes in de mestopslag, niet overeenstemmen.
In werkelijkheid betekent dit volgens de Mestbank dat er meer mest op het land terechtkomt dan op papier wordt aangegeven. De kosten van mestverwerking worden op dat moment uitgespaard. “In dat geval spreken we over mestfraude. Door die vorm van fraude verdwijnen miljoenen kilo’s nutriënten illegaal in de bodem en spoelen ze uiteindelijk uit naar het grond- en oppervlaktewater”, zo is te horen.

Wat doet de Mestbank met die vaststellingen?

Na de start van de grondige doorlichting van mestverwerkingsbedrijven in 2017 heeft de Mestbank aanpassingen, extra maatregelen, sancties en geldboetes opgelegd aan de betrokken bedrijven. “Daarmee proberen we ze in de juiste richting te krijgen. Maar het inzetten op het zelf uitvoeren van staalnames, het bijwonen van staalnames door derden en het opvolgen van de opgelegde maatregelen, vergt de nodige capaciteit van de Mestbank”, luidt het. “Bovendien moeten we de doorgelichte bedrijven na enkele jaren opnieuw onder de loep nemen om na te gaan of de gewenste gedragsveranderingen effectief standhouden.”
Daarnaast heeft de Mestbank de kwestie ook aangekaart met de mestverwerkingssector, waarna een aantal voorlichtingsvergaderingen werden gegeven aan de sector. “Zowel de voorlichtingsvergaderingen als de doorlichtingen hebben hetzelfde doel: de Vlaamse mestverwerkingssector wijzen op haar essentiële rol om de mestbalans in Vlaanderen in evenwicht te

houden. De sector moet kunnen aantonen dat zij garant staat voor het oordeelkundig en correct verwerken van de aangevoerde producten en voor het oordeelkundig afzetten van de eindproducten", benadrukt VLM.

> **De sector moet kunnen aantonen dat zij garant staat voor het oordeelkundig en correct verwerken van de aangevoerde producten en voor het oordeelkundig afzetten van de eindproducten**

Mestbank

Waarom is de fraude zo moeilijk te bewijzen?

De fraude is vaak moeilijk aan te tonen als slechts één bedrijf wordt doorgelicht. "Daarom zetten we meer en meer in op het doorlichten van een volledig netwerk van bedrijven. Vaak zijn meerdere bedrijven sterk met elkaar verbonden, soms met een verwerkingsinstallatie als grootste gemene deler en worden gelijkaardige fraudemechanismen toegepast op die bedrijven", weet de Mestbank. "Want bij fraude wint vaak niet alleen de mestverwerker, maar ook een reeks individuele landbouwers en mesttransporteurs doen er hun voordeel mee."
Het mechanisme werkt volgens de Mestbank als volgt: mest die bijvoorbeeld in overleg met een erkend mestvoerder alleen op papier naar een mestverwerkingsinstallatie gaat, wordt naar landbouwpercelen gebracht en de uitgespaarde verwerkingskost wordt vermoedelijk verdeeld tussen de betrokken partijen. "Iedereen wint daarbij, behalve het milieu", luidt het. "Zeker in economisch moeilijke tijden is het voor landbouwers verleidelijk om de kosten van de mestafzet te drukken en mee te stappen in een verhaal van 'creatieve uitwegen'. Maar wanneer de fraude aan het licht komt, dreigen wel forse administratieve geldboetes."

Hoe wil de Mestbank de fraude vermijden?

In oktober 2020 heeft de Vlaamse regering beslist om debietmeters bij mestverwerkingsinstallaties verplicht in te voeren. Uiterlijk op 1 januari 2022 moeten alle installaties op alle aan- en afvoerpunten uitgerust zijn met zo'n meter. Vaak zijn deze debietmeters al aanwezig om het verwerkingsproces te sturen, maar in de toekomst moeten al die gegevens digitaal doorstromen naar de Mestbank zodat die in realtime de aan- en afvoer kan opvolgen.

Dat doet de controlemogelijkheden van de handhavers fors toenemen omdat de gegevens van de debietmeters kunnen vergeleken worden met de AGR-GPS-gegevens van de mesttransporteurs. Zowel administratief als door middel van terreincontroles kunnen deze opgevolgd worden, wat maakt dat er efficiënter en gerichter kan gecontroleerd worden. Ook voor gerichte staalnames opent dit deuren. Nog al te vaak stelt de Mestbank immers vast dat de inhoudswaarden van afgevoerde eindproducten van

mestverwerkingsinstallaties niet overeenstemmen met de werkelijkheid. Zo is het bijvoorbeeld een probleem dat effluent dat wordt afgevoerd naar landbouwgronden vaak een hogere samenstelling heeft dan wettelijk is toegestaan.

> **Innovatieve technieken moeten ervoor zorgen dat mestverwerkers erin slagen om van dierlijke mest producten te maken die dezelfde gunstige eigenschappen hebben als kunstmest**
>
> Mestbank

Tot slot zullen de debietmeters ook een meerwaarde betekenen voor de doorlichters als ze een mestverwerkingsinstallatie controleren. Ze zullen bijvoorbeeld veel makkelijker kunnen nagaan of dierlijke mest die op papier aangeleverd werd ook daadwerkelijk in de installatie werd gelost. En voor de afvoer van bijvoorbeeld effluent zullen ze kunnen nagaan of er net voor het vertrek van het mesttransport effectief uit het correcte opslagbekken werd geladen.
Naast de debietmeters wil de Mestbank ook inzetten op innovatieve technieken. Zo verschuift de aandacht van nutriëntenverwijdering naar nutriëntenrecuperatie wanneer reststromen efficiënter worden gebruikt. In dat kader richtte de Vlaamse overheid, samen met de Universiteit Gent, het online platform Nutricycle op. De bedoeling is om de minerale nutriënten stikstof, fosfor en kalium uit de biomassa te gaan recupereren als organisch materiaal.
“Als mestverwerkers erin slagen om van dierlijke mest innoverende producten te maken die dezelfde gunstige eigenschappen hebben als kunstmest kan op Europees niveau gewerkt worden aan een beleidskader om het statuut van die producten af te stemmen op dat van kunstmest”, aldus de Mestbank. “De Vlaamse mestverwerkingssector zou opnieuw een pioniersrol kunnen vervullen door te investeren in deze technieken van zodra die beschikbaar zijn.”

Bron: VLM

Beeld: VLM

VILT vzw
Bd Simon Bolivar 17
1000 Bruxelles

Contact
M • info@vilt.be

Volg ons op:
screenreader.visit us on our facebook page: https://www.facebook.com/vilt.nieuws/
screenreader.visit us on our linkedin page: https://www.linkedin.com/company/vilt-vzw/
screenreader.visit us on our instagram page: https://www.instagram.com/vilt.nieuws
screenreader.visit us on our x page: https://x.com/vilt_nieuws
screenreader.visit us on our bluesky page: https://bsky.app/profile/viltnieuws.bsky.social

---

© 2026 VILT vzw, all rights reserved |
Privacy policy
Copyright
Cookie Policy
Cookie instellingen aanpassen

Crafted by Brigada